

ESG СТАНДАРТИ

проф. д-р Диана Съботинова
Бургаски свободен университет

ESG STANDSRDS

prof. Diana Sabotina, PhD
Burgas Free University

Abstract: *The proliferation of Environmental, Social, and Governance (ESG) investing and stakeholder demand for corporate accountability has exposed a critical challenge: the absence of a unified system for non-financial disclosure. This paper examines the evolution of ESG standards, characterizing them as the essential frameworks and metrics for quantifying sustainability performance. Concurrently, mandatory regulatory frameworks, most notably the European Union's Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) with its European Sustainability Reporting Standards (ESRS), are forcing adoption and creating a de facto compliance requirement for global corporations.*

Key words: *ESG, Sustainability Reporting, Corporate Governance, Non-Financial Disclosure, ISSB, GRI*

История на глобалното екологично и социално управление: преглед на конвенциите и инструментите на ООН

Правата на човека, екологичните проблеми, устойчивото развитие и други свързани с тях теми са на първо място в дневния ред на ООН от десетилетия. За да помогне на страните да постигнат тези цели, ООН е разработила множество конвенции и инструменти и е инвестирала значителни усилия в предоставянето на изследвания и препоръки за тяхното прилагане.

◁ Конвенции, отнасящи се до проблемите на околната среда

Усилията на ООН за справяне с проблемите на околната среда датират от Конференцията на ООН за околната среда на човека, проведена в Стокхолм през 1972 г. Това е първото голямо международно събитие по отношение на опазването и подобряването на околната среда, създаващо препоръки за съвместни действия от Стокхолмската декларация и план за действие. Първата програма на ООН по въпросите на околната среда също е разработена по време на конференцията – Програмата на ООН за околната среда (United Nations Environment Programme – UNEP). Двадесет години по-късно срещата на върха за Земята в Рио де Жанейро представлява исторически момент в глобалното движение за устойчивост. ООН твърди, че икономическото развитие е дълбоко свързано с проблемите на околната среда и полага усилия да накара държавите да предприемат смислени действия, за да спрат замърсяването на планетата и изчерпването на нейните природни ресурси.

След срещата на върха са приети три нови инструмента за постигане на тази цел:

• **Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (The United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC)** предлага основна правна рам-

ка и принципи за международно сътрудничество за борба с изменението на климата и стабилизиране на парниковите газове.

• **Конвенцията за биологичното разнообразие (*The Convention on Biological Diversity – CBD*)** насърчава опазването, устойчивостта и справедливото и равноправно споделяне на природните ресурси. CBD обхваща широк спектър от области, пряко или косвено свързани с биологичното разнообразие, вариращи от наука, политика и образование до селско стопанство, бизнес, култура и много други.

• **Конвенцията на ООН за борба с опустияването (*The United Nations Convention to Combat Desertification – UNCCD*)** е единственото правно обвързващо международно споразумение, свързващо околната среда и развитието с устойчивото управление на земята.

Скоро след това ООН започва да свързва екологичните проблеми с рамките за устойчиво развитие по по-осезаем начин. Днес тази взаимовръзка се проявява чрез целите за устойчиво развитие (SDG goals), главно цел 6 (чиста вода и канализация), цел 7 (достъпна и чиста енергия), цел 11 (устойчиви градове и общности), цел 12 (отговорно потребление и производство), цел 13 (действия по климата), цел 14 (живот под водата) и цел 15 (живот на сушата).

◁ **Конвенции относно правата на човека и социалните въпроси**

ООН има няколко конвенции, чиято цел е да определят международни стандарти за защита и насърчаване на правата на човека, които обхващат широк спектър от социални въпроси, включително дискриминация, икономически, социални, културни, граждански и политически права, права на исторически маргинализирани групи и чиято цел е да се намали бедността и неравенството, да се премахнат всички форми на насилие и да се подобри достъпът до здравеопазване и образование. Някои от международните декларации и договори за правата на човека, които засягат бизнес компаниите, са:

• **Всеобщата декларация за правата на човека (*The Universal Declaration of Human Rights – UDHR*)** се счита за крайъгълен камък в историята на правата на човека, тъй като е първият единен документ, който изчерпателно обхваща обхвата на основните права и свободи, които принадлежат на всички човешки същества.

• **Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация (*The International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination – ICERD*)** е една от най-старите конвенции на ООН, приета през 1963 г., чиято цел обаче и до днес остава важна – борба с погисничеството и дискриминацията. ICERD призовава държавите да „приемат всички необходими мерки за бързо премахване на расовата дискриминация във всичките ѝ форми и проявления и да предотвратяват и да се борят с расистките доктрини и практики за насърчаване на разбирателството между расите и за изграждане на международна общност, свободна от всички форми на расова сегрегация и расова дискриминация“.

• **Международният пакт за икономически, социални и културни права (*The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR*)** развива съответните права от декларацията за правата на човека, с по-големи подробности и конкретни стъпки, необходими за пълното им осъществяване, включително правото на образование, справедливи условия на труд и адекватен стандарт на живот.

• **Международният пакт за граждански и политически права (*The International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR*)** определя принципите за зачитане на гражданските и политическите права на лицата, включително свободата от изтезания и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или

наказание, правото на справедлив съдебен процес, свободата на мисълта, религията и изразяването, неприкосновеността на личния живот, дома и семейния живот и равенството и недискриминацията.

• **Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (*The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women – CEDAW*)** изисква от държавите да премахнат дискриминацията срещу жените и момичетата във всички области на живота и да гарантират, че те имат равен достъп и права по отношение на политическото участие, здравеопазването, образованието, заетостта, жилищното настаняване, брака, семейните отношения и др.

• **Конвенцията за правата на детето (*The Convention on the Rights of the Child – UNCRC*)** се отнася до гражданските, политическите, икономическите, социалните и културните права на всяко дете, независимо от расата, религията или способностите му. Конвенцията насърчава държавите да приемат законодателство, което гарантира, че децата получават здравните грижи и храненето, от които се нуждаят, за да оцелеят и да се развиват, да приемат по-силни предпазни мерки, за да ги защитят от насилие и експлоатация и да насърчат участието на децата в техните общества.

• **Международната конвенция за защита на правата на всички работници мигранти и членовете на техните семейства (*The International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families – CRMW*)** изисква държавите да гарантират защитата на правата и предотвратяването и премахването на експлоатацията на работници мигранти и членове на техните семейства по време на целия миграционен процес.

• **Конвенцията за правата на хората с увреждания (*The Convention on the Rights of Persons with Disabilities – CRPD*)** насърчава, защитава и гарантира правата на всички хора с увреждания и насърчава зачитането на присъщото им достойнство.

◁ Конвенции по въпросите на управлението

ООН има няколко конвенции, насочени към насърчаване на върховенството на закона, прозрачността, отговорността и отчетността, и които също отговарят на важни съвременни въпроси, свързани с управлението, като корупцията и киберсигурността:

• **Конвенцията на ООН срещу корупцията (*United Nations Convention against Corruption – UNCAC*)** се отнася до предотвратяването, разкриването и наказването на корупцията, включително подкуп, присвояване и пране на пари. Конвенцията обхваща пет основни области: превантивни мерки, криминализация и правоприлагане, международно сътрудничество, възстановяване на активи и техническа помощ и обмен на информация.

• **Насоките на ООН за защита на потребителите (*United Nations Guidelines for Consumer Protection – UNGCP*)** предоставят набор от принципи, които да ръководят държавите при създаването на ефективно законодателство и институции за защита на потребителите, насърчаване на международното сътрудничество и споделяне на опит в областта на защитата на потребителите.

• **Конвенцията на ООН за престъпленията в кибернетичното пространство (*United Nations Convention on Cybercrime*)** е първият международен договор, който разглежда престъпления, извършени по интернет и други компютърни мрежи, включително кибер измами, хакерство и разпространение на компютърни вируси. В момента тази конвенция се предоговаря, за да се разработи нов и по-приобщаващ подход за справяне с киберпрестъпността.

Какво представляват ESG стандартите и защо са необходими за бизнеса?

ESG стандартите оценяват устойчивостта и въздействието на бизнеса върху екологичните, социалните и управленските въпроси, а не само финансовите му резултати. Някои от стандартите са наложени от законите и подзаконовите актове на страната, в която работи бизнесът, а други са резултат от очакванията на заинтересованите страни и натиска на инвеститорите поради нарастващите опасения относно правата на човека и екологичните проблеми. Но първо трябва да обясним какво включва терминът ESG стандарти (Environmental – екологични, Social – социални, Governance – управленски).

Екологичните стандарти се отнасят до въздействието на предприятията върху околната среда чрез тяхното потребление на енергия и суровини, т.е. ресурсите, от които се нуждаят, за да работят. Тези стандарти обхващат много фактори, включително как предприятията допринасят за изменението на климата, замърсяването, отпадъците, изчерпването на природните ресурси и др. Например, бизнес стратегиите за намаляване на отрицателното въздействие върху околната среда могат да включват цели за намаляване на емисиите на парникови газове, инвестиране във възобновяема енергия и насърчаване на използването на устойчиви ресурси. От друга страна, всеки бизнес се нуждае от енергия и ресурси и е засегнат от състоянието на околната среда, включително наводнения, суши и опустошение на биологичното разнообразие.

Социалните стандарти се отнасят до въздействието, което предприятията оказват върху обществото. Всяка компания работи в рамките на по-широка, разнообразна общност, така че нейните операции и социални въпроси са дълбоко преплетени. Тези фактори са свързани с трудовите и човешките права, приобщаването, равенството и развитието на общността. Например, положителните социални въздействия могат да се видят в предприятията, които насърчават многообразието и приобщаването на работното място, гарантират справедливи трудови практики по цялата си верига на доставки и се ангажират с местните общности.

Стандартите за управление се отнасят до практики и процедури, приети и прилагани в рамките на бизнеса, за да се гарантира, че той следва законите и стандартите, определени от съответните заинтересовани страни. Тези стандарти са мерки чрез действия, които бизнесът предприема, за да осигури справедливо и прозрачно управление, разкриване на информация, предотвратяване на корупцията, създаване на многообразие и създаване на равни възможности (с акцент върху позициите за вземане на решения, заемани от исторически маргинализирани категории на обществото), прозрачни процеси на вземане на решения, киберсигурност, неприкосновеност на личния живот и др.

Дълго време на тези стандарти се гледа като на амбиция „хубаво е да ги имаш“, към която бизнесът трябва да се стреми. Компаниите сега ще спечелят или загубят много, в зависимост от това дали успешно включват ESG стандарти и практики. Многобройни проучвания показват, че повече от 80% от инвеститорите разглеждат ESG стандартите на дадена компания, когато обмислят потенциални инвестиции. Все по-голям брой изследвания показват, че устойчивите инвестиционни фондове средно в дългосрочен план постигат сравнима или дори по-добра финансова възвръщаемост от конвенционалните инвестиции. Фирмите, които се съобразяват с ESG стандартите, също са по-склонни да идентифицират и смекчават рисковете, свързани с екологични, социални и управленски въпроси, а също така са по-склонни да въвеждат иновации и да разработват нови продукти и услуги, за да отговорят на тези опасения. Инвеститорите започват да придвижват и този дневен ред напред, като се фокусират

върху бизнес последиците от прилагането на ESG стандартите и въздействието им върху околната среда и обществото.

Освен това клиентите, служителите и другите заинтересовани страни очакват предприятията да допринасят за общите усилия поради нарастващата осведоменост за важността на устойчивостта. Например, последните изследвания показват, че потребителите пренасочват разходите си към продукти с етикети, свързани с ESG стандартите, и дори е вероятно да харчат повече за такива продукти. Все по-голям брой хора, особено по-новите поколения, вероятно ще основават решенията си на това дали ще инвестират, работят или купуват услуги или продукти от даден бизнес въз основа на неговите практики и ценности. Значението на ESG стандартите вероятно ще продължи да расте, а тези предприятия, които изостават, ще загубят. Движението ESG вече доведе до осезаеми стъпки, очевидни в законодателството, налагащо обвързващи задължения на корпоративните участници по отношение на правата на човека и екологичните стандарти.

Предприятията трябва да се грижат да включват ESG стандарти при изготвянето на стратегии, за да:

- Отговорят на нарастващия инвеститорски натиск.
- Отговорят на очакванията на заинтересованите страни.
- Напреднат, като допринесат за иновациите.
- Спазват съответното законодателство.
- Осигуряват дългосрочна устойчивост.

Необходимо е да се проучи как ESG стандартите се прилагат във всички европейски страни. Тези юрисдикции са изправени пред постоянен натиск да хармонизират съответното си законодателство с достиженията на правото на ЕС. Поради високите нива на безработица в някои от европейските страни, привличането на чуждестранни инвестиции е приоритет като въпрос на държавна политика. И накрая, многобройните примери за публични скандали и предизвикателства, отправени по причини, свързани с околната среда и правата на човека, са ярко напомняне, че недостатъчното внимание към потенциалните отрицателни въздействия на бизнес начинанията може да доведе до социални катаклизми и политическа нестабилност. В същото време присъствието на големи мултинационални инвеститори, които доброволно се присъединяват към най-добрите практики и по-нататъшните инвестиции, обусловени от ЕС, отваря пространство за по-широко интегриране и прилагане на принципите за устойчивост.

Европа е все по-осведомена и приемаща ESG стандартите в бизнеса. Нивото на приложение обаче варира и се влияе от няколко фактора, включително структурата на собствеността на компаниите и регулаторната среда. Компаниите постепенно признават значението на ESG факторите. Нивото им на изпълнение обаче е сравнително по-ниско в сравнение с чуждестранните компании. Това несъответствие може да се дължи на различни фактори, тъй като местните компании са по-склонни да имат ограничен достъп до ресурси и опит, липса на осведоменост за потенциалните ползи от интеграцията на ESG стандартите и липса на вътрешни правни рамки, насърчаващи практиките на ESG. От друга страна, има множество причини, поради които дъщерните дружества на чуждестранни компании демонстрират по-високо ниво на прилагане на ESG, включително влиянието на установените политики и практики на ESG на компанията-майка, придържането към международните стандарти и насоки и натиска да отговорят на очакванията за ESG, определени от техните центрове или родни страни.

Еволюция на ESG стандартите

Развитието на стандартите за мониторинг, влияние и контрол на екологичното и социалното въздействие на бизнеса е силно преплетено с големи исторически екологични бедствия, причинени от човека, или социални катаклизми, свързани с трудовите права. Например, аварията в атомната електроцентрала в Чернобил през 1986 г. изключително повиши обществената осведоменост за екологичните и социалните въздействия на ядрената енергия. През 70-те години на XX век въставането на света срещу режима на апартейд в Южна Африка доведе до един от най-известните примери за селективно дезинвестиране.

Социалните сътресения около тези и много други подобни исторически събития водят до преоценка на ролята и отговорностите на бизнеса. Това движение оспорва преобладаващото схващане по онова време, че компаниите трябва да действат в свой собствен интерес да генерират само парична печалба. То започва да популяризира различна визия за стойността на компанията, която може да се види чрез практики, които влияят положително на нейните служители, широката общественост и околната среда.

Въпреки това, едва след сравнително скорошния „зов за събуждане“, въплътен в неоспоримото опустошение на планетата, организациите, бордовете и лидерите се запитаха – правим ли достатъчно? Най-забележителното е, че през 2019 г. Лари Финк, главен изпълнителен директор (CEO) на една от най-големите инвестиционни фирми в света, BlackRock, публикува писмо до своите акционери, в което се посочва, че *„в днешния глобално взаимосвързан свят една компания трябва да създава стойност и да бъде оценена от пълния си набор от заинтересовани страни, за да осигури дългосрочна стойност за своите акционери“*.

Същата година Бизнес кръглата маса (Business Roundtable), асоциация на изпълнителните директори на водещи компании в САЩ, отменя господстващото от две десетилетия твърдение, че основната цел на корпорацията е максимизиране на възвръщаемостта на акционерите и приема Новата декларация за целта на корпорацията, в която се посочва, че *„компаниите трябва да служат не само на своите акционери, но и да доставят стойност на своите клиенти, да инвестират в служителите, да се отнасят справедливо с доставчиците и да подкрепят общностите, в които работят“*.

Тъй като обществената осведоменост по въпросите на околната среда и правата на човека нараства, стандартите за ESG придобиват популярност. Сега те все повече се разглеждат като необходим, а в някои случаи дори задължителен, начин за правене на бизнес. Успехът вече не се разглежда изолирано от социалната и екологичната устойчивост – по-скоро те се разглеждат като взаимосвързан аспект на дългосрочния успех на компаниите.

От бизнеса вече се очаква не само да се представя добре, но и да не вреди.

От корпоративна социална отговорност към екологични, социални и управленски стандарти: преминаване от доброволни към регулирани действия

През 70-те години на XX век, след нарастващата загриженост за социалното и екологичното въздействие на бизнес дейностите, компаниите започват да публикуват доклади за **корпоративна социална отговорност (Corporate Social Responsibility - CSR)**, които оценяват етичните, екологичните, филантропските и икономическите последици от тяхната дейност. Първоначално тези доклади се фокусират върху краткосрочни, достойни за уважение действия, като благотворителност, доброволчество и участие в общността. Освен това те биват публикувани отделно от финансовите отчете-

ти на дружествата, а това показва как взаимовръзката между икономическите резултати и външните фактори, свързани с екологичните, социалните и управленските стандарти, все още е слабо разбрана по това време. Въпреки това, в края на 90-те години на XX век и началото на XXI век, когато връзката между тези два фактора започва да получава признание, компаниите започват да бъдат насърчавани да включват и свързват своите нефинансови действия с информацията относно финансовите си резултати.

Тъй като движението набира скорост, компаниите започват да докладват за своите екологични и социални въздействия, споделяйки статистически данни и друга информация относно емисиите на парникови газове, потреблението на енергия, използването на вода и разнообразието на служителите. Въпреки това, отчитането на корпоративната и социална отговорност също си е спечелило лоша репутация за това, че се използва от бизнеса като „*PR инструмент за greenwashing*“. С появата и популяризирането на ESG стандартите, които обхващат по-широки фактори извън отчитането на CSR, инвеститорите и други заинтересовани страни започват да го използват като рамка за оценка на устойчивостта и етичното въздействие на бизнеса. За разлика от CSR, ESG стратегиите публично определят конкретни цели с количествено измерими резултати. Количествено определени и измерени, тези стратегии са формулирани, за да демонстрират действителните дейности и успехи на компанията и не могат да бъдат лесно манипулирани.

Освен това, не само инвеститорите обръщат внимание на нововъзникващите нови тенденции по отношение на ESG стандартите. Страни като Обединеното кралство, Австралия, Франция, Холандия, Германия и Норвегия скоро започват да приемат законодателство, което налага обвързващи задължения на корпоративните участници по отношение на правата на човека и екологичните стандарти. Например, както САЩ, така и ЕС са наложили регулации за ограничаване на емисиите на парникови газове, прекомерното използване на вода и други действия, които са вредни за околната среда. Законът за чистия въздух в САЩ има за цел да регулира замърсяването на въздуха на индустриите чрез разширяване на правомощията на Федералната агенция за опазване на околната среда, така че да може да предприеме ефективни действия срещу този проблем.

Схемата на ЕС за търговия с емисии въвежда система за ограничаване и търговия, като определя „таван“ на общото количество определени парникови газове, които операторите от ЕС могат да емитират, и също така им позволява да „търгуват“ помежду си, ако е необходимо. Европейските страни са особено активни в налагането на регулации, които засягат и насърчават ESG стандартите. Например Франция става първата страна, която въвежда задължително отчитане във връзка с изменението на климата за институционалните инвеститори; Германия въвежда Кодекс за устойчивост, който предоставя рамка за отчитане на нефинансовите резултати; Нидерландия приема Кодекс за корпоративно управление с принципи и най-добри практики, насочени към насърчаване на доброто управление на техните дружества.

ESG инвестирането като катализатор на устойчивия преход

ESG инвестирането често се нарича устойчиво инвестиране и описва процеса на разглеждане на екологичните, социалните и управленските фактори, заедно с финансовите аспекти, при вземането на инвестиционни решения. Както вече беше отбелязано, то се основава на нарастващото признание, че финансовите резултати на компанията са взаимосвързани с екологични и социални фактори и че устойчивите инвестиционни решения ще доведат до по-голяма печалба в дългосрочен план. Налице е

значителен скок в ESG инвестирането по целия свят. Според проучване на Bloomberg Intelligence, ESG активите са надминали 35 трилиона щатски долара през 2020 г., следвани от 41 трилиона долара през 2022 г. и дори могат да надминат 50 трилиона долара до 2025 г.

Изследванията показват, че глобалните ESG активи могат да надминат една трета от всички активи в световен мащаб. Повече от 80% от инвеститорите вземат предвид ESG факторите в своите инвестиционни процеси, а 54% от инвеститорите смятат, че по-добрите ESG практики от страна на компаниите водят до по-висока възвръщаемост с течение на времето.

Всъщност, като вземат предвид ESG факторите, инвеститорите могат да получат по-цялостен поглед върху компаниите, в които искат да инвестират. Следователно, ESG инвестирането може успешно да проправи пътя за бизнеса към преход към устойчиво бъдеще.

Първо, съзнателните ESG-инвеститори (и потребители) могат да мотивират фирмите да възприемат устойчиви практики.

Второ, те могат също така да играят роля в решаването на социални и екологични проблеми, като инвестират в предприятията и насърчават иновациите, които могат да окажат положително въздействие върху тези проблеми.

Трето, инвеститорите, които са загрижени за ESG, могат дори силно да се засъгледват за законодателни промени, насърчаващи устойчиви практики, като например преход към нисковъглеродна икономика или подобрени трудови стандарти.

Например, бърза промяна идва в света на финансите с въвеждането на така наречените *зелени облигации*. Проектите, финансирани от банките, ще бъдат подложени на строги оценки на въздействието върху околната среда. Някои банки с голямо присъствие спират да финансират проекти в областта на въгледобива, докато други изкопаеми технологии имат много нисък дял в портфолиото си. Проектите, насочени към насърчаване на инвестициите чрез прилагане на ESG стандарти, стават все по-често срещани, показвайки интереса на инвеститорите към фирмите, които ги прилагат.

Устойчиви пътища за бизнеса: Глобалният договор на ООН (UNGC), Принципите за отговорно инвестиране (PRI), Целите за устойчиво развитие (SDGs), Ръководните принципи на ООН (UNGP) и Парижкото споразумение (Paris Agreement)

Европа участва активно в множество глобални инициативи, фокусирани върху устойчивостта и отговорните бизнес практики, и докато прилагането на някои вече трансформира страните, прилагането на други остава липсващо. Глобалният договор на ООН (UNGC), Принципите за отговорно инвестиране (PRI), Целите за устойчиво развитие (SDGs), Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека (UNGP) и Парижкото споразумение (Paris Agreement) играят ключова роля в стимулирането на устойчивото развитие, насърчаването на защитата на правата на човека и отговорното корпоративно гражданство и справянето с екологичните предизвикателства.

Глобалният договор на ООН (UNGC)

Глобалният договор на ООН (The UN Global Compact – UNGC) е най-голямата инициатива за корпоративна устойчивост, състояща се от десет принципа, насочени към насърчаване на отговорното корпоративно гражданство по отношение на правата на човека, труда, околната среда и борбата с корупцията. Тази инициатива привлича значително внимание. Понастоящем към нея се присъединяват повече от 16 000 стопански субекта и 3 800 нестопански субекта, които помагат за облекчаване на край-

ната бедност, справяне с трудовите проблеми и намаляване на рисковете за околната среда. Глобалният договор на ООН се основава на идеята, че това, което е добро за обществото, е добро и за бизнеса, като признава, че корпоративният успех е взаимозависим със стабилните икономики и здравата, образована и квалифицирана работна сила. Освен това той насърчава компаниите да приемат устойчиви и социално отговорни политики и практики в съответствие с SDGs. Програмата на ООН за развитие (UNDP) продължава да популяризира Глобалния договор на ООН, най-вече чрез процеса на кандидатстване за наградата SDG Business Pioneers, като дава на всички компании „план“ за годишен доклад, признат от UNGC.

Принципи за отговорно инвестиране (PRI)

Принципите за отговорно инвестиране (*The Principles for Responsible Investment – PRI*) са един от водещите световни привърженици и защитници на отговорното инвестиране, тъй като подкрепят своята глобална мрежа от инвеститори да включат ESG стандартите в своите инвестиционни решения и решения за собственост. Тази инициатива се състои от шест принципа, които ръководят инвеститорите при вземането на отговорни инвестиционни решения, използвайки ESG стандартите, и предоставя рамка, която улеснява определянето дали техните инвестиции са устойчиви и дали техните финансови решения са отговорни.

Цели за устойчиво развитие (SDGs)

Целите за устойчиво развитие (ЦУР) на ООН (Sustainable Development Goals – SDGs) са част от усилията на ООН за създаване на инструменти за съвместни действия на всички държави членки за устойчивост и облекчаване на важни глобални социални и екологични проблеми са включени в Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета през 2015 г. Тази програма се състои от 17 цели за устойчиво развитие, които трябва да бъдат постигнати от държавите, както и от недържавните участници до 2030 г. (Без бедност; Нулев глад; Добро здраве и благополучие; Качествено образование; Равенство на половете; Чиста вода и канализация; Чиста енергия; Икономически растеж; Промисленост, иновации, инфраструктура; Намаляване на неравенствата; Устойчиви градове; Отговорно потребление; Действия в областта на климата; Живот под водата; Живот на Земята; Мир, справедливост и силни институции; Партньорство за целта).

Целите са взаимосвързани и често се припокриват, като се подчертава, че екологичните, социалните и икономическите въпроси и възможности са взаимосвързани и могат да се разглеждат като решаващи стъпки за устойчиво развитие.

SDG рамката е ключов документ за изпълнение на ЦУР, тъй като очертава по-широките насоки за развитие на страната, съдържащи ръководства за процесите на стратегическо планиране във всички нива на вземане на решения в страната, обхващащи държавно ниво, както и ниво субект. Тази рамка служи като ръководство за правителствата на всички нива и обществото да определят своите приоритети, мерки и дейности според своите компетенции, като гарантират, че техният принос е в съответствие с постигането на Програма 2030.

Частният сектор играе жизненоважна роля в постигането на ЦУР чрез тяхната социална отговорност, зелен бизнес и иновации. Той също така ще спечели много, тъй като изследванията показват, че постигането на ЦУР също е свързано с успеха на бизнеса. Освен това ЦУР са формулирани така, че да има значителна синергия между различните цели; например целта на действията в областта на климата е взаимосвързана с целите за добро здраве и благосъстояние, чиста вода и канализация, достъпна и чиста енергия, устойчиви градове и общности, отговорно потребление и про-

изводство, живот под водата, живот на сушата и др. Понастоящем държавите членки са в процес на локализиране и изпълнение на тези цели, а Докладът за устойчиво развитие предлага глобална оценка на напредъка на страните към постигане на ЦУР. Целите за устойчиво развитие имат прогнозен глобален пазарен потенциал от около 12 трилиона долара за компаниите.

Ръководни принципи на ООН за бизнеса и правата на човека (UNGP)

Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека (*The UN Guiding Principles on Business and Human Rights – UNGP*) са набор от насоки за държавите и компаниите за предотвратяване, справяне и отстраняване на нарушенията на правата на човека, извършени в бизнес операциите. Ръководните принципи се основават на три еднакво важни стълба: задължението на държавите да защитават правата на човека, корпоративната отговорност за зачитане на правата на човека и задължението както на държавите, така и на предприятията да предоставят достъп до правни средства за защита на жертвите на злоупотребни, свързани с бизнеса.

Съществуват конституционно гарантирани права на правни средства за защита, обхващащи не само служители, пряко засегнати от нарушения на правата на човека в рамките на дружествата, но и косвено засегнати лица, като местното население в райони, където се извършват бизнес дейности. Съответните закони обхващат различни аспекти на правата на човека в бизнеса, включително равенство между половете, забрана на дискриминацията, трудови и социални политики, опазване на околната среда, собственост, обществено здраве, антикорупционни мерки и др.

Парижко споразумение (The Paris Agreement)

Парижкото споразумение (*The Paris Agreement*) е първият правно обвързващ международен договор относно изменението на климата, приет от 195 страни, които се съгласяват да ограничат повишаването на средната глобална температура до под 2°C или дори 1,5°C, възможно най-скоро и бързо да намалят пиковите глобални емисии, за да постигнат баланс между емисиите и поглъщанията до втората половина на века. Прилагането на настоящото споразумение е заложено в икономическата и социалната трансформация. Правителствата се споразумяват редовно да оценяват и докладват своя колективен напредък към дългосрочните цели на споразумението и да проследяват и отчитат индивидуалния си напредък чрез прозрачна и отчетна система. От 2020 г. насам държавите представят своите национални планове за действие в областта на климата или *национално определени приноси (Nationally Determined Contributions - NDCs)*.

ESG и SDG: свързани пътища към устойчиво бъдеще

Приликата на ESG факторите с SDGs на ООН не е случайна. Всъщност ESG е неразделна част от SDG – т.е. SDG идентифицират целите, а ESG предлага методите и процесите за постигането им. С други думи, ESG стандартите насърчават ролята на бизнеса в цялостното глобално устойчиво развитие и идентифицират допринасящите практики, които компаниите могат да включат в своите операции, продукти и услуги. ESG стандартите представляват възможност за цял живот да се обединят целите на SDG и новите правни и пазарни изисквания за бизнеса и да се използват като фактор за сближаване.

Все по-голям брой компании обмислят SDGs при разработването на бизнес стратегии. Въпреки че не са законово задължени да ги прилагат, предприятията започват да признават дългосрочните ползи от стремежа към тези цели. Както беше разглеждано по-рано, бизнес обосновката за възприемане на тези цели е ясна – не само компаниите са засегнати от екологични и социални въпроси, но глобалната устойчивост съ-

що е в най-добрия интерес на техния бизнес и компаниите, които не спазват тези цели, рискуват корпоративния си имидж, което може да обърне пътя на съществуващите и новите заинтересовани страни (предимно инвеститори и потребители).

Докато както SDG, така и ESG стандартите имат за цел да постигнат дългосрочен устойчив растеж, разликата между тях е:

SDGs

• Са по-широки по обхват и се състоят от 17 цели, които имат за цел да се справят с глобалните предизвикателства като бедността, неравенството и изменението на климата до 2030 г.

- Прилагат се за всички, включително държавни и недържавни участници.
- Са глобално приета рамка за цели.

ESG стандарти

• Представяват принципи, фокусирани върху екологичното, социалното и управленското въздействие на бизнеса.

- Прилагат се предимно за бизнес сектора, компаниите и инвеститорите.
- Нямаат стандартизирана глобална рамка.
- Могат да се разглеждат като един от методите и процесите за постигане на SDGs.

Освен това SDGs привличат вниманието на бизнес общността, тъй като стремежът към тях също има потенциал да разшири бизнеса. Според доклада на Комисията за устойчиво развитие SDGs могат да генерират 12 трилиона долара бизнес спестявания и приходи до 2030 г. в областта на енергетиката, градовете, храните и селското стопанство, както и целите за здраве и благополучие. Докладът също така изчислява, че 380 милиона нови работни места ще бъдат свързани с тези четири сектора през следващите десет или петнадесет години. Освен това проучването показва, че спазването на целите за устойчиво развитие също привлича потребителите, тъй като глобалното проучване на PricewaterhouseCoopers установява, че 78% от клиентите са по-склонни да купуват стоките и услугите на компании, които са се присъединили към SDGs.

Бизнесът ще спечели значително от привеждането на своите бизнес стратегии в съответствие с целите на ООН за устойчиво развитие и спазването на екологичните, социалните и управленските стандарти, например:

- По-добра репутация.
- Нови бизнес възможности и сътрудничества.
- По-добро управление на риска.
- Привличане на инвеститори и потребители.

Компаниите не са задължени да представят доклади за целите на устойчиво развитие. От държавите обаче се очаква да ги превърнат в централен елемент в националната и регионалната устойчивост, отразен и в стандартите и целите за отчитане на ESG. Това означава, че ESG отчитането може да се използва за целите за устойчивото развитие. Тъй като крайният срок за тяхното изпълнение приближава, все повече и повече страни ще търсят начини как частният бизнес може да допринесе за тази обща цел.

Нуждаем се от по-широк преглед на регулаторната среда за бизнеса и правата на човека и информация за бизнес казусите за по-добро спазване на стандартите за правата на човека и околната среда на корпоративните участници.

ESG стандарти и регулаторни рамки: перспективата на ЕС

Основният двигател на регулирането на ESG в Европа е Европейският съюз. Всички промени, които се случват в ЕС, се основават на Европейския зелен пакт, основна промяна в политиката, за да стане Европа въглеродно неутрална до 2050 г.

Европейският зелен пакт има за цел да насърчи ефективното използване на ресурсите чрез преминаване към чиста, кръгова икономика и спиране на изменението на климата, връщане на загубата на биологично разнообразие и намаляване на замърсяването. В него се очертават необходимите инвестиции и наличните инструменти за финансиране и се обяснява как да се гарантира справедлив и приобщаващ преход. Европейският зелен пакт обхваща всички сектори на икономиката, по-специално транспорта, енергетиката, селското стопанство, сградите и отрасли като стомана, цимент, информационни и комуникационни технологии (ИТС), текстил и химикали.

Европейският зелен пакт (The European Green Deal) е одобрен през 2020 г. Планът има за цел да преразгледа всеки съществуващ закон за неговите климатични достойнства и да въведе нови. Няколко държави приемат или предлагат нови разпоредби за подобряване на корпоративната прозрачност и отчетност около тези рискове и въздействия. Например, Германия приема закон за надлежна проверка, който изисква от компаниите да разкриват ESG рисковете и въздействията в своята верига на доставки.

◁ Директива на ЕС за докладване на корпоративната устойчивост (CSRD)

Директивата на ЕС за докладване на корпоративната устойчивост (The EU Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD) изисква големите дружества и предприятията от обществен интерес, извършващи дейност в ЕС, да оповестяват ежегодно информация за своите резултати от екологичен, социален и управленски характер. Тази директива влиза в сила през януари 2022 г. и до края на 2023 г. е интегрирана в националните законодателства като регламент за ESG. EU CSRD има за цел да подобри прозрачността и отчетността по отношение на корпоративните ESG резултати. Това ще помогне на инвеститорите и другите заинтересовани страни да разберат по-добре как тези компании се справят с проблемите на ESG, така че да могат да вземат по-информирани решения.

CSRD е задължителна за следните дружества:

- Дружества, регистрирани на фондовата борса.
- Големи компании, които отговарят на два от тези критерии: повече от 250 служители, нетен оборот от над 40 млн. евро или общи активи, надхвърлящи 20 млн. евро.
- Дружества извън ЕС с поне едно дъщерно дружество в ЕС и нетен оборот над 150 млн. евро.

Като изисква от дружествата да оповестяват финансова информация за своите ESG резултати в годишните си доклади, CSRD ще подобри прозрачността, надеждността и съпоставимостта на тези данни. Това ще помогне на инвеститорите и другите заинтересовани страни да вземат информирани решения за компаниите, с които се ангажират, насочвайки повече капитал към устойчиви предприятия и инвестиции. Тя също така улеснява по-голямата корпоративна отчетност, като насърчава компаниите да интегрират съображенията за ESG в своите бизнес практики.

CSRD несъмнено е от значение за дружествата, базирани в ЕС, тъй като се прилага за дружества, регистрирани в трети държави, чийто оборот е генериран в ЕС. Въпреки че малките и средните предприятия не попадат в прякото приложно поле на директивата, те все пак ще бъдат обхванати от нейния обхват, ако извършват стопанска дейност с дружествата, обхванати от нея. Тъй като е задължение на големите компании да преминат изискванията за надлежна проверка през своята верига за създаване на стойност, малките и средните предприятия със сигурност ще почувстват тежестта и натиска да се адаптират и да изградят своя оперативен и финансов капацитет. Например Германия вече е предприела стъпки в прилагането на CSRD/CSDD, което значително ще се отрази на бизнеса.

Как дружествата могат да спазват EU CSRD? Какви са изискванията за ESG?

За да се съобразят с CSRD, компаниите трябва да изготвят нефинансова декларация, която включва информация за техните ESG политики, рискове и резултати. Конкретното съдържание ще варира в зависимост от размера и естеството на компанията, но може да включва политики и подробности за ефективността относно:

- *Екологичните* проблеми – включват емисиите на парникови газове, потреблението на енергия, управлението на отпадъците и използването на природните ресурси.
- *Социалните* въпроси – включват трудови практики, условия на труд, разнообразие, здраве и безопасност, управление на веригата на доставки и ангажираност на общността.
- *Управленските* структури и практики – включват състав и разнообразие на управителните съвети, възнаграждения на изпълнителните директори и управление на риска.

Компаниите ще трябва да следват подхода „спазвай или обяснявай“, което означава, че трябва да разкрият исканата ESG информация или да обяснят защо не могат да го направят. И в двата случая декларацията трябва да бъде одобрена от съвета на директорите и включена в годишния финансов отчет. Тя също така трябва да бъде одитирана от независима трета страна, за да се гарантира точност и надеждност.

Това означава, че компаниите не трябва да докладват за всички аспекти на бизнеса, ако те не са свързани с минимални изисквания (например компания, която не генерира отпадъчни води в производствения процес). В тези случаи обаче дружествата трябва да спазват доклада или да обяснят принципа, което означава, че ако някои елементи от докладите за устойчивост не са приложими за въпросното дружество, те трябва да бъдат ясно обяснени в докладите за устойчивост.

◀ Регламент на ЕС за устойчиви финанси – таксономия на ЕС и SFDR

Заедно с CSRD, таксономията на ЕС за устойчиви дейности и Регламентът за оповестяване на устойчиви финанси (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR) са ключови политики в подкрепа на Европейския зелен пакт и Плана за действие на ЕС за финансиране на устойчив растеж. Те имат за цел да подобрят прозрачността и отчетността на частния сектор по отношение на въздействията и рисковете от екологичен, социален или управленски характер, за насърчаване на устойчивия икономически растеж и инвестициите в ЕС.

Таксономията определя шест екологични цели, които компаниите трябва да постигнат, за да се считат за устойчиви. Те включват:

- *Смекчаване на изменението на климата*: дейности, които намаляват емисиите на парникови газове и спомагат за предотвратяване на глобалното затопляне.
- *Адаптиране към изменението на климата*: дейности, които помагат на общностите и екосистемите да се справят с последиците от изменението на климата.
- *Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси*: дейности, които използват водните и морските ресурси по начин, който е устойчив и опазва околната среда.
- *Преход към кръгова икономика*: дейности, които спомагат за създаването на устойчива икономика чрез намаляване на отпадъците и замърсяването и увеличаване на използването на рециклирани материали.
- *Предотвратяване и контрол на замърсяването*: дейности, които намаляват замърсяването и защитават човешкото здраве и околната среда.

- *Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите:* дейности, които помагат за опазването и възстановяването на природния свят и растенията и животните, които живеят в него.

Понастоящем нерегистрираните на борсата малки и средни предприятия (МСП) са освободени от оповестяване на информация за устойчивостта в рамките на Регламента на ЕС за таксономията. Експертите обаче казват, че МСП все още трябва да обръщат внимание на таксономията на ЕС, тъй като тя може да ги засегне в бъдеще. Например банките и инвеститорите могат да поискат от МСП да разкрият информация за устойчивите си дейности, когато кандидатстват за заеми или инвестиции.

Регламентът на ЕС за оповестяване на устойчиви финанси има за цел да увеличи прозрачността и да повиши екологичната и социалната отговорност във финансовия сектор. SFDR изисква от банките, застрахователите, инвестиционните посредници и други финансови институции да докладват своите устойчиви инвестиционни практики на инвеститорите в стандартизиран формат, така че те да могат да вземат информирани решения за своите инвестиции. Той налага всеобхватни изисквания за оповестяване на ESG, обхващащи широк спектър от показатели на ниво предприятие и продукт.

SFDR има за цел да премахне бариерите, които пречат на инвеститорите да получат данните за устойчивостта, от които се нуждаят, за да направят разумен инвестиционен избор. Трите основни цели на SFDR са следните:

- Да се подобри оповестяването, така че институционалните инвеститори и клиентите на дребно да могат да разбират, сравняват и наблюдават характеристиките за устойчивост на финансовите продукти и организации.

- Да се поддържат еднакви условия на конкуренция в рамките на ЕС, като се гарантира, че европейските предприятия не са подложени на нелоялна конкуренция от фирми извън ЕС.

- Да се противодейства на практиката на зелено измиване, тъй като тя затруднява мениджърите на активи да „озеленяват“ своите стоки; с други думи, те не могат просто да брандират продукт с ESG или устойчив етикет, без да разкрият как е постигнато това.

Въпреки че SFDR се прилага предимно за финансови институции, извършващи дейност в ЕС (банки, застрахователи, управители на активи и инвестиционни предприятия), дружествата извън ЕС ще бъдат засегнати косвено поради дъщерните дружества в ЕС, услугите, предлагани в ЕС, и пазарния натиск.

◀ Директива на ЕС относно дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта (CSDD)

Директивата относно дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта (EU Corporate Sustainability Due Diligence – CSDD) предлага хоризонтална рамка за насърчаване на приноса на предприятията, извършващи дейност на единния пазар, за зачитането на правата на човека и околната среда чрез:

- установяване на задължение за корпоративна надлежна проверка за дружествата за идентифициране, прекратяване, предотвратяване, смекчаване и отчитане на отрицателните въздействия от ESG в собствените им операции и вериги за създаване на стойност.

- въвеждане на задължения за директорите на дружества от ЕС да създават и контролират изпълнението на процеса на надлежна проверка и да интегрират надлежната проверка в корпоративната стратегия.

Този регламент ще засегне големи дружества от ЕС или извън ЕС, извършващи дейност в ЕС. Малките и средните предприятия, включително микропредприятията, не са в обхвата, но могат да бъдат засегнати като изпълнители или подизпълнители на дружества в обхвата. Дружествата с бизнес партньор на МСП трябва да ги подкрепят в спазването на мерките за надлежна проверка.

◀ Механизъм на ЕС за корекция на въглеродните емисии на границите (СВАМ)

Механизмът на ЕС за корекция на въглеродните емисии на границите (EU Carbon Border Adjustment Mechanism – СВАМ) има за цел да гарантира, че вносните стоки са изправени пред същите разходи за въглеродни емисии като произведените в страната стоки. Основната цел на механизма е да гарантира, че внесените стоки отговарят на същите разходи за въглеродни емисии като произведените в страната стоки, за да се предотврати „изтичане на въглерод“.

„Изтичане на въглеродни емисии“ възниква, когато в отговор на (по-високи) такси за емисии в ЕС предприятията прехвърлят производството в други държави или вносът от тези държави замества продукти (които са отговорни за по-ниските емисии), произведени на вътрешния пазар. СВАМ ще принуди компаниите вносители да купуват сертификати на СВАМ, за да плащат разликата между цената на въглеродните емисии в страната на производство и ЕС.

СВАМ е отговорът на ЕС на опасенията, че изместването на въглеродни емисии ще компенсира въздействието на политиките на ЕС в областта на климата върху глобалните емисии чрез увеличаване на емисиите в други държави. СВАМ има за цел да се справи с този проблем и да създаде стимули извън ЕС, за да увеличи усилията си за намаляване на въглеродните емисии.

От 1 октомври 2023 г. до 2026 г. ще има преходен период, в който задълженията на СВАМ ще бъдат ограничени до докладване и ще се прилагат за стоки с високи шансове за изместване на въглеродни емисии. От 2026 г. преходният период ще приключи и вносителите ще започнат да плащат корекции.

◀ Съвет по международни стандарти за устойчивост (ISSB)

Съветът за международни стандарти за устойчивост (International Sustainability Standards Board – ISSB) е независим орган от частния сектор, който разработва и одобрява стандартите за оповестяване на устойчивостта (Sustainability Disclosure Standards – IFRS SDS). ISSB е създадена през 2021 г. след две консултации относно търсенето на глобални стандарти за устойчивост.

Преглед на рамките за отчитане на ESG стандартите

Какво представлява ESG рамката?

ESG рамките служат като ръководни принципи, подкрепящи отговорните бизнес практики, като помагат на организациите да се ориентират в екологичните, социалните и управленските аспекти. Тези рамки осигуряват структуриран план, който осигурява съгласуваност и последователност в сложния пейзаж на ESG отчитането.

ESG отчитането действа като проводник, чрез който организациите съобщават своя напредък в решаването на ESG въпроси на заинтересованите страни, предимно на инвеститорите. Като се придържат към такива рамки, организациите гарантират, че техните ESG инициативи дават измерими, приложими и надеждни резултати.

Теми: Рамките обхващат широк спектър от теми, свързани с екологичните, социалните и управленските аспекти. Тези теми обикновено са предварително определени в рамката, за да се осигури цялостно покритие на въпросите, свързани с устойчивостта. Те могат да включват:

Екологични – Изменение на климата, ефективно използване на ресурсите, замърсяване и управление на отпадъците, биологично разнообразие и потребление на енергия.

Социални – Трудови практики, човешки права, ангажираност на общността, разнообразие и приобщаване и благополучие на служителите.

Управленски – Структура на борда, възнаграждения на изпълнителните директори, прозрачност, антикорупционни мерки и управление на риска.

Метрики: ESG рамките предоставят общи насоки за видовете показатели, които организациите трябва да обмислят да измерват в рамките на всяка тематична област. Тези показатели могат да варират в зависимост от индустрията и конкретните обстоятелства на организацията. Например:

Екологични показатели – Въглеродни емисии, използване на вода, генериране на отпадъци и енергийна ефективност.

Социални показатели – Текучество на служителите, полово и етническо разнообразие в работната сила, трудови практики във веригата на доставки и инвестиции в общността.

Показатели за управление – Разнообразие на управителните съвети, коефициенти на възнаграждения на изпълнителните директори, антикорупционни политики и права на акционерите.

Същественост: Рамките очертават систематичен процес за идентифициране на материални теми. Този процес включва разглеждане на редица фактори като ангажираност на заинтересованите страни, значение на индустрията и сектора, и регулаторите.

Какво представлява ESG стандартът?

Докато ESG рамките полагат основите, ESG стандартите застават в светлината на прожекторите с прецизност и детайлност, предлагайки осезаеми насоки, които очертават специфични изисквания за отчитане на устойчивостта. Тези стандарти обхващат спектър от критерии, които не само определят „какво“, но и „как“ се отчита.

Липсата на универсален стандарт за отчитане на ESG доведе до разчитане на различни стандарти в отделните отрасли. ESG стандартите са отговор на призива за последователност и сравнимост. По същество такива стандарти превръщат рамковите принципи на ESG в действие. Те уточняват аспекти като:

Метрики и показатели: ESG стандартите предоставят специфични метрики и показатели, които организациите трябва да измерват и докладват. Например, даден стандарт може да изисква от компаниите да докладват своите емисии в обхват 1, 2 и 3, текучество на служителите, процент на жените на ръководни длъжности и др.

Методологии: ESG стандартите очертават методологиите и изчисленията, които трябва да се използват за измерване и количествено определяне на ефективността на ESG. Това гарантира последователност и сравнимост при докладването в различните организации.

Формати за докладване: ESG стандартите предписват форматите и структурите, които организациите трябва да използват, когато представят своите ESG оповестявания. Това включва определяне на категориите данни, нивото на детайлност за всяка метрика и стила на представяне.

В заключение, *ESG рамките предоставят ръководните принципи*, които ориентират организациите в техните отчетни усилия, докато *ESG стандартите издигат тези принципи в точни и сравними оповестявания*. Заедно те са в основата на изграж-

дането на прозрачна комуникация, насърчавайки отчетността и напредъка по пътя към по-устойчиво бъдеще.

Каква е разликата между ESG отчетните рамки и стандартите?

В специфичността.

Рамките за докладване на ESG са по-скоро принципи. Това се фокусира върху по-големите въпроси, като например как е структурирана информацията, каква информация се събира и т.н.

Стандартите за докладване на ESG са по-технически. Те дават специфични изисквания, като точни показатели за отчитане на всяка тема.

Не забравяйте, че стандартите и рамките трябва да се използват заедно. Първите дават контекст и количествено измерими цели на вторите.

Кои са някои от общите рамки за отчитане на ESG?

Рамка на Работната група за оповестяване на финансова информация, свързана с климата (The Task Force on Climate-Related Financial Disclosures – TCFD). Както подсказва името, тя се фокусира върху климата – или компонента „Е“ на ESG.

Рамката на Международния съвет за интегрирано отчитане (The International Integrated Reporting Council (IIRC) framework) – разработена за насърчаване на интеграцията във всички видове ESG отчитане.

Рамката на Глобалната инициатива за отчетност (The Global Reporting Initiative – GRI) е „всеобхватна“ рамка, която се опитва широко да обхване множество ъгли на ESG.

Рамка на Съвета за стандарти за оповестяване на климата (The Climate Disclosure Standards Board (CDSB) framework). Отново, това се фокусира върху „Е“ в ESG и има за цел да стандартизира информацията, свързана с изменението на климата.

Кои са някои от общите стандарти за докладване на ESG?

Стандарти на Европейската консултативна група за финансова отчетност (The European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) standards). EFRAG е създадена от Европейската комисия и е тясно свързана с Директивата за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD) на този орган, приета през 2021 г. Стандартите се фокусират върху устойчивостта и финансовите въпроси.

Международните стандарти за финансово отчитане и оповестяване на устойчивостта (The IFRS Sustainability Disclosure Standards), ръководени от Съвета за международни стандарти за устойчивост (ISSB). Тези стандарти имат за цел да рационализират счетоводната отчетност в световен мащаб, като увеличат прозрачността на финансовите пазари.

Стандарти на Съвета за счетоводни стандарти за устойчивост (The Sustainability Accounting Standards Board – SASB). Те се фокусират върху трите стълба на ESG и са тясно свързани със стандартите на IFRS по-горе.

Рамките за докладване на ESG предоставят ръководни принципи за докладване на ESG, докато стандартите дават инструменти за следване на тези принципи. И двете са важни и двете трябва да се използват в тандем за пълна прозрачност на ESG.

Често използвани рамки за ESG отчитане

Няма единен глобален стандарт сред рамките за отчитане на ESG, което може да затрудни ръководителите и докладващите устойчивостта да изберат такъв, който отговаря на техните нужди. Ето списък на ESG отчетните рамки, които трябва да знаете:

Глобална инициатива за отчетност (GRI)

Основана в Бостън през 1997 г., Глобалната инициатива за отчетване (Global Reporting Initiative – GRI) е независим, международен орган, който работи за подпомагане на корпорации, правителствени и публични агенции и други организации при проследяването, управлението, разработването и публикуването на показатели и данни за устойчивост. Техните ESG стандарти за отчетване, „GRI стандартите“, са свободни за изтегляне от техния уебсайт и разчитат на доброволно разкриване.

Работна група за оповестяване на финансова информация, свързана с климата (TCFD)

През 2015 г., след COP21 и Парижкото споразумение, Съветът за финансова стабилност, базиран в Швейцария международен орган, създаде Работна група за оповестяване на финансова информация, свързана с климата (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures – TCFD). Работната група е натоварена с разработването на препоръки за подобряване и увеличаване на оповестяването на финансовите рискове, свързани с климата. TCFD също е критичен компонент на последните стандарти за отчетване на устойчивостта на IFRS, разработени от Съвета за международни стандарти за устойчивост (International Sustainability Standards Board – ISSB).

Принципи на ООН за отговорно инвестиране (PRI)

Подкрепени от, но не и част от Организацията на обединените нации, Принципиите за отговорно инвестиране (UN Principles for Responsible Investment – PRI) имат мрежа от инвеститори по целия свят, на които те предоставят подкрепа, като вземат предвид инвестиционните последици от ESG факторите. Това е независим орган, работещ в интерес на своите инвеститори, съответните им икономически и финансови пазари, както и на обществото и околната среда като цяло.

Съвет за счетоводни стандарти за устойчивост (SASB)

Съветът за счетоводни стандарти за устойчивост (Sustainability Accounting Standards Board – SASB) определя насоките за отчетване на ESG чрез 77 различни специфични за индустрията показатели. SASB предлага и Materiality Finder, уеб-базиран инструмент, предназначен да помогне на компаниите да разберат какви въпроси, свързани с ESG, са от значение за техния сектор.

Проект за разкриване на въглеродни емисии (CDP)

Основана през 2000 г. и известна преди като Проект за разкриване на въглеродните емисии до края на 2012 г., Проектът за разкриване на въглеродни емисии (Carbon Disclosure Project – CDP) е организация с нестопанска цел, която изучава връзките между въздействието върху околната среда и климата и фидуциарното задължение за големи, публично търгувани компании. Субектите, които използват рамката на CDP, могат да докладват данни, свързани с въглеродните емисии, чрез три въпросника, обхващащи промяната, сигурността на водите и горите.

Инициатива за научно обосновани цели (SBTi)

Инициативата за Научно обосновани цели (Science Based Targets initiative – SBTi) работи в частния сектор и насърчава компаниите да определят научнообосновани цели, като използват процес от 5 стъпки. Тези цели трябва да бъдат научно подходящи съгласно определени критерии, за да се постигнат целите на Парижкото споразумение. Тъй като компании от всички размери и индустрии са добре дошли да се присъединят, се разработват специфични за сектора пътища.

Глобален договор на ООН (UNGC)

Глобалният договор на ООН (United Nations Global Compact – UNGC) е доброволна инициатива, която насърчава бизнеса и организациите да приведат дейността

си в съответствие с десет общопризнати принципа, свързани с правата на човека, труда, околната среда и борбата с корупцията. Създаден през 2000 г., UNGC служи като платформа за насърчаване на отговорни бизнес практики и цели за устойчиво развитие чрез съвместни усилия.

Съвет по стандартите за оповестяване на въглеродните емисии (CDSB)

Основан през 2007 г., Съветът за стандарти за оповестяване на въглеродните емисии (Carbon Disclosure Standards Board – CDSB) предоставя структурирана рамка за дружествата за интегриране на свързаната с климата информация в основното си финансово отчетане. Рамката на CDSB предлага насоки за оповестяване на съществени климатични рискове и възможности, като помага на дружествата да представят на инвеститорите и заинтересованите страни цялостен поглед върху тяхното въздействие, свързано с климата.

Международен съвет за интегрирано отчетане (IIRC)

Международният съвет за интегрирано отчетане (International Integrated Reporting Council – IIRC), създаден през 2010 г., се застъпва за интегрирано отчетане, рамка, която подчертава връзката между финансовите резултати на компанията и нейния екологичен, социален и управленски контекст.

Най-известни стандарти за ESG отчетане

Стандартите за отчетане на ESG се характеризират със своите специфични директиви, които ръководят организациите при формулирането на ESG инициативи, като ги отличават от по-широките принципи, предлагани от рамките.

Стандарти на Европейската консултативна група за финансово отчетане (EFRAG)

Европейската консултативна група за финансово отчетане (European Financial Reporting Advisory Group – EFRAG) е създадена от Европейската комисия и е тясно свързана с Директивата за отчетане на корпоративната устойчивост (CSRD), приета през 2021 г. EFRAG създава изисквания за оповестяване, свързани с управлението на околната среда, в няколко стандарта, включително ESRS E1 („Замърсяване“), ESRS E3 („Водни и морски ресурси“) и ESRS E4 („Биологично разнообразие и екосистеми“).

Международни стандарти за финансово отчетане и оповестяване на устойчивостта на (IFRS)

Международните стандарти за финансово отчетане (IFRS (International Financial Reporting Standards) Sustainability Disclosure Standards) се ръководят от Съвета за международни стандарти за устойчивост (International Sustainability Standards Board – ISSB). Тези стандарти имат за цел да рационализират счетоводната отчетност в световен мащаб, повишавайки прозрачността на финансовите пазари. Те изискват от дружеството да идентифицира рисковете и възможностите, свързани с устойчивостта, по цялата си верига за създаване на стойност, които се очаква да повлияят на перспективите му.

Стандарти на Съвета по счетоводни стандарти за устойчиво развитие (SASB)

Стандартите на Съвета по счетоводни стандарти (Sustainability Accounting Standards Board – SASB) позволяват на организациите да предоставят оповестявания на отраслова информация за рискове и възможности, свързани с устойчивостта, които се очаква да засегнат паричните потоци на предприятието, достъпа до финансиране или цената на капитала в краткосрочен, средносрочен или дългосрочен план.

Глобален бенчмарк за индустрията на недвижимите имоти (GRESB)

Основана през 2009 г., GRESB (Global Real Estate Industry Benchmark) предоставя бизнес прозрения и инструменти за ангажиране на своите членове, включващи главно инвеститори и мениджъри на активи. Специализирана в събирането, валидирането, оценяването и сравнителния анализ на ESG данни от отделни активи и портфейли на базата на самоотчитане. Ежегодно GRESB анализира състоянието на ESG в индустрията и публикува тези резултати като глобален обобщен показател.

Европейска консултативна група за финансово отчитане (EFRAG)

Европейската консултативна група за финансово отчитане (European Financial Reporting Advisory Group – EFRAG) има значителен принос за стандартите за отчитане от екологичен, социален и управленски характер в Европа. Оценява интегрирането на екологични, социални и управленски аспекти в нормите за финансово отчитане. Оценка на EFRAG са от основно значение, за да се гарантира, че тези измерения са ефективно включени, като се повишават прозрачността и целесъобразността на оповестяването на финансовата информация.

Индекси за устойчивост на Dow Jones (DJSI)

Индексите за устойчивост на Dow Jones (Dow Jones Sustainability Indices – DJSI) са международно признати бенчмаркове, които оценяват компаниите въз основа на техните ESG резултати. Тези индекси щателно оценяват различни аспекти, включително управление на ресурсите, ангажираност на заинтересованите страни и етично управление. Компаниите, които намират място в DJSI, са пример за ангажимент към устойчиви практики и отчетност.

Международен съвет по стандарти за устойчивост (ISSB)

Международният съвет по стандарти за устойчивост (International Sustainability Standards Board - ISSB) има водеща роля в установяването на съгласувани глобални стандарти за отчитане на устойчивостта. Чрез разработване на съгласувани рамки, ISSB насочва организациите в разкриването на съществена информация за устойчивостта по последователен начин в различните индустрии и региони.

Инициатива за разкриване на работната сила (WDI)

В челните редици на отчитането на социалната отговорност, Инициативата за разкриване на работната сила (Workforce Disclosure Initiative – WDI) изисква участващите компании да разкриват прозрачно изчерпателни данни за работната сила. Това включва подробности за състава на работната сила, заплатите, практиките за заетост и разнообразието. Чрез приемането на WDI, компаниите демонстрират своята отдаденост на справедливите трудови практики и насърчават среда на отчетност и справедливост.

Ползите от силна ESG програма

Какви са ползите от силна ESG програма за компаниите?

- *Подобрена прозрачност и доверие:* Чрез разкриване на подробна информация за своите ESG резултати, компаниите демонстрират ангажираност към прозрачността, което помага за изграждането на доверие на заинтересованите страни. Това може да бъде особено важно в съвременната бизнес среда, където инвеститори, клиенти, партньори, служители и други все повече изискват устойчиво, етично корпоративно поведение.

- *Намалени разходи:* Силната ESG програма може да намали разходите. Примерите включват по-ниски разходи на операциите, например за енергия, вода, материали и отпадъци, човешки ресурси (HR) – по-висока производителност и по-лесно привличане на таланти, избягване на санкции за неспазване, по-достъпен достъп до капитал и др.

• *По-силно конкурентно предимство*: Инвеститорите са по-склонни да инвестират в компании, които разкриват своите ESG резултати. Партньорите и клиентите все повече търсят отговорни компании, с които да правят бизнес. Служителите искат да работят и да останат с компании, ангажирани с изграждането на положително въздействие върху хората и планетата.

• *По-добро управление на риска*: Подготовката на ESG програми ще помогне на компаниите да идентифицират и управляват потенциалните рискове и възможности. Например, компания, която разкрива информация за своите въглеродни емисии, може да бъде в състояние да идентифицира възможности за намаляване на тези емисии, смекчаване на свързаните с тях рискове и по-ниски разходи.

Всичко обаче започва с оценката на съществеността. И така, каква е концепцията за съществеността? Какво е оценка на съществеността? По дефиниция оценката на съществеността е формално упражнение, насочено към ангажиране на външни заинтересовани страни, за да разбере колко важни са екологичните, социалните и управленските въпроси (ESG) за тях. Всички ESG доклади и промени започват с разбирането на концепцията за същественост. Както беше обяснено, заинтересованите страни и инвеститорите се интересуват от отдадеността на компаниите към инициативите за устойчивост и други дейности, които попадат под шапката на ESG. Важно е да имате отговори на тези въпроси.

Оценката на съществеността предоставя ръководство или план за ESG стратегията на организацията. Тя дава възможност на компаниите лесно да докладват за текущото състояние и да очертават бъдещи инициативи, като същевременно обмислят бизнес целите и рисковете. Компаниите използват концепцията за същественост, за да ръководят своите процеси на стратегическо планиране за устойчивост.

Съществува разграничение между понятието за същественост, което се отнася до *финансовото отчитане*, и понятието за същественост, което се отнася до *отчитането на устойчивостта*.

Що се отнася до *финансовото отчитане*, информацията се счита за съществена, ако нейният пропуск или неточно представяне биха могли да повлияят на икономическите решения на потребителите въз основа на финансовите отчети. За разлика от това, в *контекста на устойчивостта* терминът същественост се отнася до онези въпроси, които могат да имат значително отражение върху дружеството (както положителни, така и отрицателни). Например проблемът с недостига на вода обикновено се счита за съществен въпрос за дружествата за напитки, тъй като те разчитат на него за производството на продукти и при постоянно снабдяване с евтина вода вероятно биха избегнали значителни бизнес предизвикателства.

› Процес на същественост

Потенциално въздействие върху компанията	Значение за заинтересованите страни
При оценката компаниите трябва да се съсредоточат както върху положителните, така и върху отрицателните въздействия. Разбира се, тя трябва да се съсредоточи върху рисковете, потенциалните загуби или други неблагоприятни резултати. Но помнете възможностите, които се откриват по време на целия процес.	Колкото повече заинтересовани страни са интервюирани по време на фазата на изследване и стратегия, толкова повече ще се разшири обхватът на оценката. Всяка група заинтересовани страни ще предостави нови перспективи и прозрения за възможностите и предизвикателствата.

Няма един начин за извършване на оценка на съществеността. Много компании разчитат на външни консултанти, които да им помогнат, докато други компании с по-стабилни екипи за устойчивост управляват процеса сами. Като цяло процесът на извършване на оценка на съществеността включва следните стъпки:

› *Идентифициране и категоризиране на ключовите въпроси*

В тази фаза компанията трябва да разработи дълъг списък от въпроси. Различните проблеми, които биха могли да бъдат класифицирани като устойчивост, могат да направят много трудно за една компания да се справи и да ги управлява. Поради тази причина една компания трябва да идентифицира и приоритизира проблемите, които са най-съществени за нейния бизнес и най-важни за нейните заинтересовани страни.

› *Събиране на данни от вътрешни и външни заинтересовани страни*

Вътрешните заинтересовани страни трябва да включват критични мениджъри и бизнес лидери, докато външните заинтересовани страни трябва да обхващат значими участници извън компанията, включително бизнес партньори, представители на общността и неправителствени организации. Всички те трябва да бъдат помолени да направят списък с въпроси, подредени по тяхната относителна важност.

› *Картографиране и приоритизиране на проблемите*

В тази стъпка всички данни, събрани от вътрешни и външни заинтересовани страни, се поставят в модел или рамка и се трансформират в количествен резултат, който може да се използва за картографиране и приоритизиране на проблемите.

› *Привеждане на проблемите в съответствие с управлението и бизнес визията*

След като данните бъдат събрани, те могат да бъдат интегрирани в бизнес стратегиите и оценките на риска.

› *Докладване за напредъка*

Повечето компании публикуват годишни доклади за устойчивост, за да докладват за напредъка. Тези доклади обикновено се позовават на матрицата на съществеността и стратегията за устойчивост и предоставят актуална информация за ключовите показатели и цели.

ESG стратегия

› *Определяне на ESG цели и задачи*

Това включва идентифициране на ключовите ESG въпроси, които са от значение за бизнеса и определяне на измерими цели, които са в съответствие с бизнес стратегията. Целите и задачите на ESG са от съществено значение, защото помагат на компанията да проследяват напредъка си към устойчивост и етично въздействие. Например, за производствена компания намаляването на въглеродния отпечатък, отпадъците и подобряването на енергийната ефективност могат да бъдат ключови цели на ESG.

› *Оценка на рисковете и възможностите за ESG*

Извършване на оценка на съществеността на ESG, за да се определят съществени рискове и възможности, свързани с бизнес дейностите, като например въздействието на операциите върху околната среда, социалното въздействие на вашите продукти или услуги и структурата на управлението на вашия бизнес.

› *Интегриране на ESG в бизнес операциите*

ESG стандартите трябва да бъдат интегрирани в бизнес стратегията, а не да се третират като отделна инициатива. Това може да помогне да се гарантира, че ESG е приоритизиран и интегриран в процесите на вземане на решения в цялата организация.

› *Прилагане на ESG докладване и мониторинг*

ESG докладването и мониторингът са важна част от всяка ESG стратегия. Те демонстрират ангажимента за устойчивост и прозрачност и идентифицира области,

които се нуждаят от подобрение. ESG отчетването привлича инвеститори и клиенти, които ценят устойчивостта и етичното въздействие.

Отчитане

› *Хармонизиране на отчетването на устойчивостта и операциите на компанията на практика*

Целта на отчетването е да покаже напредък, но отчетването на устойчивостта често се фокусира изключително върху положителните елементи. Тъй като основният принцип е да се посочат основните предизвикателства и отрицателните практики, дружествата следва да се позовават на тях по-ясно в своите доклади за устойчивост, като посочват мерките и подходите, които планират да използват. По този начин компаниите показват високо ниво на прозрачност и създават основа за диалог между по-широката общност и компаниите.

› *Потвърдете и използвайте основния доклад, за да обясните*

Въпреки че дружествата, особено МСП, не могат да докладват за всички аспекти на устойчивостта, от полза е да се ръководят от принципа на докладване или обяснение: ако някои елементи от доклада за устойчивост не са приложими за въпросното дружество, това следва да бъде ясно обяснено в докладите.

› *Направете ясно разграничение между CSR и ESG*

Ясно се разделя използването на термините CSR и ESG. Отчитането на CSR често се бърка с отчетването на ESG и докладите все още се наричат доклади за социално отговорен бизнес. Поради това е необходимо ясно да се отдели отчетването на устойчивостта (ESG) от отчетването на социално отговорния бизнес (CSR), за да не се бъркат тези понятия.

› *Посочете използваната методология*

Ако методологията за докладване не е изрично упомената, това води до липса на точно определени критерии и затруднява мониторинга и оценката. Полезно е компаниите да идентифицират методологията, която използват, и да я използват последователно.

› *Interlink доклади за устойчивост с напредъка на компанията към постигане на ЦУР*

За да се улесни мониторингът на постигнатите резултати в контекста на приноса за постигането на ЦУР, дружествата следва изрично да посочат начина, по който допринасят чрез своите дейности и политики. По този начин ще се даде възможност за ясно обвързване на устойчивите усилия на дружествата с ЦУР.

› *Инвестирайте във вътрешни ESG екипи*

Подходът на компаниите към въпроса за устойчивостта трябва да бъде системен, никога ad hoc. Това води до необходимостта от подкрепа на лица и екипи, които трайно ще се занимават със стратегии за устойчивост, разработване на политики и практики в тази област, прилагане на стандарти, както и отчитане на устойчивостта.

ESG системи за оценяване

ESG резултатът е мярка за нивото на устойчивост на компанията. Изчислението се основава на много фактори и ESG резултатът може да варира от 0 до 100. Той взема предвид всичко, което компанията прави – от въздействието върху околната среда до начина, по който се отнася към служителите си, за да определи дали отговарят на най-добрите практики в тези области. ESG резултатът е обективно измерване или оценка на представянето на дадена компания, фонд или ценна книга по отношение на екологични, социални и управленски въпроси.

Какво измерват ESG резултатите?

Екологичните критерии измерват въздействието на компанията върху околната среда и нейната стратегия за подобряването им.

Социалните критерии изследват взаимодействията на компанията с нейната социална среда, като местни общности, техните служители и други заинтересовани страни.

Критериите за управление изследват корпоративната отговорност, която може да включва теми като бизнес етика и заплащане на ръководителите.

Екологичните проблеми включват:

- въглеродни емисии
- уязвимост от изменението на климата
- снабдяване с вода
- биологично разнообразие и земеползване
- токсични емисии и отпадъци
- опаковъчни материали и отпадъци
- електронни отпадъци

Социалните въпроси включват:

- управление на труда
- обучение по безопасност на работниците
- трудови стандарти по веригата на доставки
- безопасност и качество на продукта
- финансова защита на потребителите

Проблемите на управлението включват:

- състав на управителния съвет по отношение на многообразието и независимостта
- възнаграждение на изпълнителните директори
- счетоводни практики
- бизнес етика
- данъчна прозрачност

Кой изчислява ESG резултатите?

ESG рейтинговите агенции са компании на трети страни, които са специализирани в ESG оценяването. В САЩ има над 140 фирми, които предоставят ESG резултати, всяка с малко по-различен подход към рейтинговата си система.

Някои от известните доставчици на ESG резултати включват Bloomberg ESG Data Services, Dow Jones Sustainability Index, MSCI ESG Research, Sustainalytics, Thomson Reuters ESG Research Data, S&P Global, ISS ESG, Vigeo/EIRIS, Fitch Ratings и Moody's Investors Service.

Как се изчислява ESG резултатът?

Представянето на ESG се основава на данни, събрани от различни източници, включително документи за ценни книжа, доброволни бизнес оповестявания, правителствени бази данни, академични изследвания и медийни доклади. Всички ESG данни, които бизнесът е предоставил чрез рамки за доброволно оповестяване, като Глобалната инициатива за отчетане (GRI), стандартите SASB на Фондацията за отчетане на стойността (VRF), CDP и целите на ООН за устойчиво развитие (SDGs), могат да служат като значителен източник на данни за повечето доставчици на рейтинги. Тези показатели са разделени на екологични, социални и управленски резултати, които след това се обединяват в един първичен рейтинг.

Използвайки анализатори и алгоритми, компаниите преобразуват ESG показатели като въглеродни емисии на компанията, разнообразие на борда или процедури

за безопасност в изолирани екологични, социални и управленски резултати, които след това се обединяват в един първичен рейтинг.

Какво е добър ESG резултат?

Инвеститорите могат да сравнят представянето на дадена компания с това на колелите в индустрията и компаниите от други сектори, като се запознаят с ESG резултата, който може да варира от 0 до 100. Резултат под 50 се счита за лош, докато резултат над 70 се счита за отличен.

Резултатите могат да бъдат описани и като отлични, добри, средни или лоши:

Отличният ESG резултат показва, че най-добрите практики се следват във всички ESG области и компанията има малко или никакви вътрешни или външни проблеми.

Добрият ESG резултат означава, че компанията отговаря на най-добрите практики във всяка ESG категория и има ниско отрицателно въздействие върху хората или планетата.

Средният ESG резултат показва, че компаниите не са на път да изпълнят ESG критериите или да работят активно за значими ESG цели.

Лошият ESG резултат показва, че не се следват най-добрите практики и са показателни за компания, която оказва отрицателно въздействие върху околната среда и има служители, които са лошо третирани.

Кой използва ESG рейтингите?

ESG рейтингите се използват от *инвеститорите*, когато разглеждат потенциални инвестиции, за да определят дали ще могат да получат добра възвръщаемост на инвестицията си. Въпреки това, ако компанията има изключително нисък ESG резултат (под 50), това се разглежда като създаване на твърде голям риск за инвеститора и може да доведе до избора му да не инвестира в тази компания. Това се дължи на всички проблеми, свързани с лошите ESG.

ESG рейтингите се използват и от *самите компании*, за да определят кои области трябва да подобрят, за да имат по-добър резултат като цяло. Това е така, защото компанията ще получи по-високи печалби, ако инвестира в отдели с ниски ESG резултати, като същевременно намали всички рискове, свързани с лоши ESG. Това може да означава, че компанията ще излезе с нови програми за рециклиране или ще отдели повече време и пари за подобряване на въздействието си върху околната среда.

ESG рейтингите могат да се използват и от *правителствата*, като някои страни изискват от компаниите да имат средно поне 50, преди да им бъде позволено да работят в тази страна, поради броя на проблемите, свързани с лошите ESG.

Какво означават ESG резултатите за бизнеса?

Тъй като компаниите, които имат по-висок общ резултат, получават по-голям интерес от инвеститорите, това означава, че те ще имат възможност да набират капитал по-лесно и с по-ниска цена на капитала от техните по-малко устойчиви колеги. Това също означава, че те ще могат да наемат хора с по-нисък риск от съдебни спорове, когато става въпрос за екологични, социални и управленски въпроси.

Други ефекти могат да бъдат положителни отношения със заинтересованите страни, по-благоприятен имидж на компанията и по-малка вероятност от правителствена намеса. Всички тези фактори могат да имат положителен ефект върху бизнес представянето на компанията.

Кой измерва и присъжда ESG резултат?

Тези системи за оценяване могат да бъдат от финансови и инвестиционни фирми, консултантски групи, органи за определяне на стандарти, неправителствени организации и дори правителствени агенции. Най-общо казано, обаче, има две основни

категории оценители, които генерират ESG резултати – това са външни и вътрешни заинтересовани страни.

Външни заинтересовани страни/рейтингови платформи

• *ISS (Institutional Shareholder Services)* е една от най-големите консултантски услуги за институционални инвеститори в света; те имат различни системи за оценяване, включително специфични за емисията оценки (като „Carbon Risk Rating“ или „Water Risk Rating“) и специфични за категорията мерки (като „Governance Score“), както и цялостен „Corporate Rating“.

• *CDP (Carbon Disclosure Project)* е неправителствена организация, която публикува ESG рейтинги, особено по отношение на факторите на околната среда. CDP е известен с нивото си на строгост при провеждането на първични проучвания директно с емитентите, вместо да разчита на доброволните оповестявания на организацията.

• *MSCI, Sustainalytics и S&P TruCost* са примери за субекти за финансови услуги, които измерват и представят ESG рейтинги за публично потребление.

Вътрешни заинтересовани страни

Вътрешните ESG резултати под формата на ESG карти също се използват за измерване на ефективността в организацията. Всъщност все повече и повече субекти създават вътрешни системи за оценяване, за да наблюдават и отчитат собственото си представяне. Целите на вътрешните рейтинги включват, но не се ограничават до:

- Сравняване на ефективността между бизнес единици или географски пазари.
- Измерване на действителните резултати спрямо конкретни проблеми, засягащи заинтересованите страни на компанията (като клиенти, доставчици или служители).
- Провеждане на хоризонтален анализ за измерване на промените в представянето, период за период.

ESG резултатът е рейтинг, който се използва за определяне на това колко устойчива е дадена компания в областта на въздействието върху околната среда, социалното въздействие и управлението. Резултатът от тази оценка след това се използва от инвеститорите, когато решават дали да инвестират в акции на определена компания. Тъй като все повече компании започват да включват ESG в своите бизнес планове поради натиск от страна на инвеститори или правителства, това ще доведе до по-висока цена на техните акции, което ще увеличи печалбите на инвеститорите. И накрая, чрез подобряване на отделите с нисък ESG, организациите могат да повишат морала и мотивацията, заедно с по-доброто си цялостно представяне.

Използвана литература:

1. Boffo, R., C. Marshall and R. Patalano (2020) ESG Investing: Environmental Pillar Scoring and Reporting. OECD Paris. <https://www.oecd.org/finance/esg-investing-environmental-pillar-scoring-and-reporting.pdf>
2. Boffo, R., and R. Patalano (2020) ESG Investing: Practices, Progress and Challenges. OECD Paris. www.oecd.org/finance/ESG-Investing-Practices-Progress-and-Challenges.pdf
3. Kostić, N., and Hujdur, A. (2023) Building a Sustainable Future: ESG Business Handbook. The AIRE Centre and UNDP Bosnia and Herzegovina. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-08/building_a_sustainable_future_esg_business_handbook.pdf
4. Miller, N. (2023) ESG Score. Corporate Finance Institute. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/esg/esg-score/>

5. Emerick, D. (2023) What is an ESG Score? ESG | The Report. <https://www.esgthereport.com/what-is-an-esg-score/#:~:text=An%20ESG%20score%20is%20a,best%20practices%20in%20these%20areas>
6. OECD (2021), ESG Investing and Climate Transition: Market Practices, Issues and Policy Considerations. OECD Paris. <https://www.oecd.org/finance/ESG-investing-and-climatetransition-Market-practices-issues-and-policy-considerations.pdf>
7. OECD (2022) ESG ratings and climate transition: An assessment of the alignment of E pillar scores and metrics. OECD Business and Finance Policy Papers. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/2fa21143-en>
8. OECD (2022) Policy guidance on market practices to strengthen ESG investing and finance a climate transition. OECD Business and Finance Policy Papers. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/2c5b535c-en>